

Glas umjetnosti iz Banjaluke protiv tiÅine ratnih zločina (FOTO)

23/02/2012 12:53 by Administrator

IzloÅbom mladog slikara iz Banjaluke Radenka Milaka, beogradski Muzej savremene umjetnosti poÅinje obiljeÅavanje dvadeset godina od poÅetka rata u BiH. IzloÅbu Åini 20 kopija Åuvene fotografije Rona Haviva iz Bijeljine 1992. na kojoj je pokazano kako jedan od "Arkanovaca" Åutira Åenu koja, uz druge civile, leÅi na ploÅniku.

ako se ovaj traumatiÅan prizor, koji je postao medijski prikaz rata u Jugoslaviji, dvije decenije kasnije vraÅa posmatraÅu sa ciljem da ponovo fokusira njegovu paÅnju i postavi pitanje Åta se tamo joÅi dogodilo Åto objektiv nije zabiljeÅio. Niz od dvadeset, na prvi pogled istih, a zapravo jedinstvenih manuelnih slika strahovitog prizora na kojem pripadnik Arkanovih Tigrova sa naoÅarima za sunce na glavi, puÅkom u jednoj i cigaretom u drugoj ruci, Åutira Åenu koja nepomiÅno leÅi na ploÅniku, natjeraÅe vas da ispred svake zastanete. Upravo to bio je jedan od motiva Radenka Milaka da reprodukuje dogaÅaj koji je 1992. godine u Bijeljini zabiljeÅio ameriÅki fotoreporter Ron Haviv.

âĖHajde da kaÅemo da je rat u BiH bio film, i uvijek kada pogledamo neki film sjeÅamo se najupeÅatljivijeg kadra. Ja sam uzeo ovaj frejm iz tog filma, kao neÅto Åto je meni ostalo u sjeÅanju kao jedan straviÅan motiv koji se desio poÅetkom aprila u Bijeljini. To nije nikakva moja fikcija, to jeste jedno Åinjenicno stanje koje se desilo tog dana u toliko sati, i svaki put kada naslikate tu sliku vi postavljate pitanje i opet ponavljate taj isti prizor. MoÅda je danas samo takvom fanatiÅnom gestom moguÅe fokusirati i skrenuti paÅnju na neÅtoâĖ, kaÅe Milak za RSE. Sam naziv izloÅbe âĖÅta ste joÅi vidjeli? âĖ“ Nisam mogao vidjeti sve!âĖâĖ kako je Ron Haviv odgovorio na pitanje nakon objavljene fotografije, navodi na razmiÅljanje âĖâĖÅta se joÅi tamo desilo Åto fotoaparati ili kamere nisu zabiljeÅili? I koji su to sve straviÅni prizori koje moÅda nikada nismo ni imali priliku da vidimoâĖ, navodi autor. Iako je bilo i brutalnijih snimaka ratnog nasilja u BiH, fotografija Rona Haviva postala je simbol strahota koji je obiÅjao svijet. Umjesto da dokaÅe i navede na prihvatanje suÅtih Åinjenica koje se na njoj mogu vidjeti, i dalje su mnogi skloni da vjeruju da je fotografija montirana ili da je vojnik samo âĖnezgodno naskoÅio na trotoarâĖ. 2002. godine izloÅba Havivovih fotografija bila je u nekim gradovima u Srbiji nasilno sprijeÅena. Tako kao i onda ostaju rijetki oni koji traÅe odgovor na pitanje koje, otvarajuÅi izloÅbu, retoriÅki postavlja etnolog i publicista Ivan ÅeoloviÅ. âĖKo je ovaj naoruÅani Åovjek koji se sprema da nogom razbije glavu Åeni koja pred njim leÅi na ploÅniku?âĖâĖ ÅeoloviÅ potom daje odgovor na pitanje o njegovom ratnom i pljaÅkaÅkom pohodu, na koji ga nije poslao âĖmafijaÅki kumâĖ, veÅ njegova drÅava: âĖPrije nego Åto se pojavio u istoÅnoj Bosni, naÅi junak je bio viÅen u Slavoniji, Baranji, zapadnom Sremu, Kninu... JoÅi veÅti podvizi Åekali su ga poslije Bijeljine. Udarac Åizmomom u glavu uvjeÅbavao je on tokom proljeÅa i leta 1992. godine i u Zvorniku, ViÅegradu, FoÅi, Prijedoru, a sljedeÅe tri godine i u mnogim drugim bosanskim i hrvatskim mjestima, ukljuÅujuÅi tu i sleo AhmiÅi, MedaÅki dÅep kod GospiÅa i logor Lora u Splitu, da bi ga u Srebrenici i Trnovu 1995. godine doveo do savrÅenstvaâĖ, rekao je ÅeoloviÅ. NenauÅene lekcije iz devedesetih Svoje podvige, junak Havivovih i Milakovih slika nastavlja na Kosovu, a potom i u Srbiji gdje mu je, kao potvrÅenom patrioti, sjajnom Åjuteru i snajperisti bila povjerena likvidacija domaÅih izdajnika, koja je zavrÅena ubistvom premijera Zorana ÅinÅiÅa, kaÅe ÅeoloviÅ i podvlaÅi da njegova slava nije okonÅana smjenom reÅima u Srbiji. Njegovo ime i slike i dalje su na majicama, transparentima, grafitima, sajtovima patriotskih organizacija, stranaka i medija pod njihovom kontrolom. IzloÅbu mladog banjaluÅkog autora publika, baÅi kao i ÅeoloviÅ, vidi kao posljednju opomenu mnogima u Srbiji koji radi toboÅnje stabilnosti i mira u drÅavi danas Åele da izmire Åizmu i njome razbijenu glavu. âĖRadi se o tome da je naÅi stvarni Åivot zapravo dio ove fotografije. Ovakvi smo zato Åto je to cijena naÅjeg nesuoÅenjaâĖ, kaÅe direktorka Centra za kulturnu dekontaminaciju Borka PaviÅeviÅ. âĖAko drÅava i druÅtvo insistira na tome da postoji neki konsenzus o Åtutanju, onda je zadatak umjetnika uvijek da ruÅi taj konsenzus. Mislim da se sada, od otpuÅtanja Sretena UgriÅiÅa iz Narodne biblioteke, pokrenuo jedan talas obnove faÅizacije druÅtva i zato je uÅasno vaÅno da postoje mjesta na kojima je moguÅa ovakva izloÅba, i na kojima joÅi uvijek moÅemo slobodno da govorimoâĖ, podvlaÅi vizuelna umjetnica Milica TomiÅ. Iako nije siguran da Åe u tome uspjeti, autor izloÅbe Radenko Milak

kaže da neće prestatu da govori umjetnošću. "Ja dolazim iz BiH, iz Republike Srpske i ja sam taj, je li" bosanski Srbin, kako vole da ga imenuju, jer tamo ne možete da izbjegnute takve etikete. I uvijek je lako optužiti nekog drugog za nacionalizam, za ratni zločin, a jako je teško pogledati sebe u ogledalu i govoriti u ime svoje nacije. Ona je neko uradio u vaše ime. Kao da smo napravili transfer, i svo to tadašnje nasilje preselili smo danas na fudbalske utakmice. To nasilje i dalje je u nama kao da nismo naučili lekcije iz devedesetih", navodi Milak. Može da bi upravo njegove slike, koje publika može pogledati do 19. marta u legatu Đolaković u Beogradu, mogle problematizovati ono što u seriji kopija razumije Ivan Đolović. "Pogledali ste jednu sliku i rekli ste u sebi "da, strašan je bio taj rat devedesetih. A onda ste krenuli dalje da vidite šta je bilo poslije, šta ima na sljedećoj slici. Kad ono, opet isto, dva puta isto, dvadeset puta isto. Vitki plesači i dalje razbija glavu ženi na pločniku". A biće, najavljuje autor, i više od 20 puta isto i još kopija Havivovog brutalnog prizora sa kojim će suočiti publiku. U okviru najavljene saradnje Muzeja savremene umjetnosti i muzeja Ars Aevi u Sarajevu, ovom izložbom beogradski muzej počinje rad na pripremi sarajevske kolekcije i obilježavanje dvadeset godina od početka rata u Bosni i Hercegovini.

Izvor vijesti: Nezavisne